

Об'єктом моделювання можуть виступати промислові, логістичні, транспортні та інші системи. Імітаційне моделювання виробничих систем дозволяє:

- передчасно виявити і усунути проблеми, які можуть проявитись на етапі налагоджувальних робіт і призвести до додаткових фінансових затрат та затрат часу;
- знизити інвестиції в виробництво при таких самих параметрах продуктивності;
- провести оптимізацію виробництва і вибрати найбільш раціональне рішення з великої кількості можливих варіантів.

Імітаційну модель виробничих процесів можна зобразити у вигляді моделі «чорного ящика». Така форма моделі використовується на етапі планування та реалізації великої кількості експериментів над моделлю. Як вихідних результат ми отримуємо дані про кількість виготовленої продукції, час випуску продукції, а також дані про завантаженість обладнання. Метод імітаційного моделювання дозволяє імітувати виконання виробничого процесу так, як воно відбувалося б

в дійсності, але в пришвидшеному режимі. В виробничих процесах практично завжди виникають затримки, які складно передбачити. Часто вони пов'язані з тим, що поступають інші, більш важливіші задачі, тому необхідні працівники зайняті, або ж не забезпечено своєчасність доставки необхідних ресурсів та матеріалів.

Таким чином, з використанням імітаційного моделювання можна провести необмежену кількість експериментів з різними параметрами. Імітаційне моделювання дозволяє описати структуру виробничої системи та її процеси найбільш реалістично, не використовуючи формул та складних математичних залежностей. Моделювання виробничих систем та процесів дозволяє виявити та усунути проблеми які проявляються на етапі налагоджувальних робіт і можуть нести за собою додаткові фінансові затрати. Саме імітаційна модель здатна якомога краще відтворити виробничий процес так, як він відбуватиметься в реальності.

Література

1. Дорошко В. В. Організація виробництва за допомогою імітаційного моделювання операцій / В. В. Дорошко // Відповідальна економіка. – 2012. – Вип. 4. – С. 41-42.
2. Братушка С.М. Імітаційне моделювання як інструмент дослідження складних економічних систем / С.М. Братушка // Вісник Української академії банківської справи. – 2009. – № 2(27). – С. 113–118.
3. Крышень Е.В., Лаврусь О.Е. Моделирование производственных процессов // Известия Самарского научного центра РАН. – 2012. №4-1.

УДК 657.6:658.149.3:338.5

МЕТОДИ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ

Пославська Л.І. – к.е.н., ст. викладач, Ясишена В.В. – к.е.н, доцент
Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Метою діяльності підприємств є одержання максимального прибутку, який залежить від стабільного доходу й понесених витрат. Дохід виступає визначальним критерієм ефективного розміщення ресурсів, ключовим показником діяльності підприємств, служить джерелом подальшого розвитку підприємства, тому, він повинен знаходитися під пильною увагою управлінського персоналу підприємства. В сучасних умовах господарювання посилюється значення питання управління процесами всередині підприємства, оцінки діяльності підрозділів та їх вплив на стимулювання та мотивацію персоналу. Розмір витрат кожної сфери відповідальності можливо ідентифікувати, реєструючи їх у відповідних первинних документах та реєстрах. Стосовно розміру доходу виникають складнощі при визначенні надходжень (доходу) структурних підрозділів.

Можливим способом оцінювання результатів роботи окремих підрозділів є застосування трансфертної ціни, тобто ціни за якою продукти або послуги однієї сфери відповідальності підприємства передаються іншій сфері відповідальності цього ж підприємства.

Процес трансфертного ціноутворення – це процес встановлення внутрішніх розрахункових цін між підрозділами однієї компанії. Слід зазначити, що в процесі трансфертного ціноутворення беруть участь дві сторони: сфера відповідальності, що передає роботу та послуги і сфера відповідальності, яка приймає роботу та послуги. При цьому передача робіт (послуг) оцінюється не за собівартістю, а з урахуванням розміру очікуваного прибутку. Сфера відповідальності, яка приймає роботи (послуги) з метою переробки, передає його наступній сфері відповідальності за ціною, що

містить собівартість (з врахуванням частки прибутку першої сфери відповідальності) та частку прибутку другої сфери відповідальності. Таким чином, вартість кінцевого продукту останньої сфери відповідальності буде містити сумарний розмір прибутку усіх сфер відповідальності.

Слід відзначити, що у разі, коли роботи (послуги) підрозділу повністю споживаються всередині підприємства, величина трансфертної ціни має чисто облікове значення і не впливає на фінансовий стан підприємства в цілому. Коли ж підрозділ може купувати і продавати на зовнішньому ринку, трансфертна ціна перестає бути суто обліковим інструментом і виражає відносини підрозділів не тільки між собою, а й з підприємством у цілому.

Виділяють такі типи визначення трансфертних цін: на основі ринкових цін, на основі витрат, на основі переговорів [1, 2, 5].

В країнах з розвинутою ринковою економікою набув поширення метод трансфертного ціноутворення на основі ринкових цін. Даний метод застосовується при достатній децентралізації, коли центри відповідальності (прибутку чи інвестицій) мають значну автономію у виборі внутрішніх або зовнішніх покупців чи продавців; у випадку коли напівфабрикати поряд із передачею іншій сфері відповідальності, можуть бути реалізовані на сторону. Трансфертна ціна дає можливість підрозділам самостійно регулювати ціну наданих послуг та отримувати частку прибутку від реалізації. Як результат, підвищується зацікавленість керівників і працівників кожної сфери відповідальності у своїй діяльності.

Недоліками децентралізованої системи управління з вільним трансфертним ціноутворенням є можливість нерегульованого виходу на зовнішній ринок, а також превалювання інтересів підрозділу над інтересами підприємства. А також, підприємство несе додаткові витрати на збір інформації про ринкові ціни.

Метод трансфертного ціноутворення на базі витрат (собівартості). В основу трансфертної ціни можуть бути включені: 1) повні витрати; 2) змінні витрати; 3) нормативна собівартість. В будь-якому випадку трансфертна ціна розраховується за формулою «витрати плюс». Наприклад, трансфертна ціна одиниці продукції, що передається, може бути обчислена за формулою «110% від повної собівартості» або «150% змінних витрат».

Перевагами методу трансфертного ціноутворення на основі повних витрат є: простота та зрозумілість розрахунків, ціна дає

змогу відшкодувати власні витрати та отримати прибуток. Використання методу трансфертного ціноутворення на основі повних витрат вимагає посилення контролю за формуванням витрат, оскільки всі витрати в кінцевому результаті будуть передаватися підрозділу-покупцю. У підрозділі-продавця відсутні стимули знижувати витрати. Слід зауважити, якщо використовувати метод «собівартість плюс», то проблема полягає в тому, що ні собівартість, ні гарантований «залишок» не є об'єктивними величинами, тобто є не релевантними для прийняття управлінських рішень.

При застосуванні методу трансфертних цін на основі змінних витрат можливо застосовувати таку цінову політику, оптимальну не тільки для фірми, але й для структурних підрозділів. Позитивним моментом для споживача напівфабрикатів є те, що трансфертна ціна є найнижчою стосовно інших видів трансфертних цін. Крім того методу трансфертних цін на основі змінних витрат дає змогу контролювати та аналізувати діяльність сфер відповідальності. Недоліки: трансфертні ціни не відшкодовують постійні витрати (покриваються за рахунок прибутку підприємства) і не показують прибуток; потребує ведення обліку витрат за системою «директ-костінг».

У випадку застосування трансфертного ціноутворення на базі нормативних витрат розраховується нормативна трансфертна ціна. Однак нормування витрат прийнятно не для всіх виробництв і не у всяких економічних умовах [1, С. 445].

Метод трансфертного ціноутворення на основі переговорів відбиває принципи підзвітності і контрольованості, що лежать в основі центрів відповідальності. Ефективність даного методу ціноутворення залежить від корпоративної культури, наявності інформації про ринкову кон'юнктуру, компетенції менеджерів. Проте до основних недоліків можна віднести: необхідність визначення чітких правил проведення переговорів; обмежує свободу структурних підрозділів; рішень, які не забезпечують найбільшої економічної вигоди підприємству.

Е. Аткінсон, крім методів трансфертного ціноутворення на основі ринкових цін, витрат та договірних цін, розглядає трансфертне ціноутворення засноване на «справедливості» (регульована трансфертна ціна). Регульована ціна – це витрати плюс деяка надбавка до них, або ринкова ціна. Регульовані ціни зв'язані із визначенням прийнятного розподілу спільно зароблених доходів і понесених витрат [5, с. 790-

791]. До переваг застосування регульованих цін відносять: легкість застосування на практиці, допомагає уникнути конфронтації між двома сторонами відносно ціноутворення. Але, метод регульованих трансфертних цін має тенденцію суперечити підходу на основі відповідальності.

За словами С. Ф. Голова, метод трансфертного ціноутворення має спонукати

менеджерів кожного підрозділу приймати рішення, які були б оптимальними для всього підприємства [2, С. 478]. Тому критеріями вибору методу трансфертного ціноутворення є: 1) сприяння узгодженню мети; 2) мотивація керівництва; 3) сприяння автономії підрозділу за умов децентралізації управління.

Література

1. Вахрушина М. А. Бухгалтерский управленческий учет : учебник для вузов / М. А. Вахрушина. – [2-е изд., доп. и пер.]. – М. : ИКФ Омега-Л; Высш. шк., 2002. – 528 с.
2. Голова С. Ф. Управлінський облік : підручник. / С. Ф. Голова. – [2-ге вид.] – К. : Лібра, 2004. – 704 с.
3. Крупка Я. Д. Облік і контроль операційної діяльності на підприємствах промисловості будівельних матеріалів : монографія / Я. Д. Крупка, А. Л. Романчук – Чернівці : Місто, 2011. – 296 с.
4. Шевчук К. В. Застосування трансфертного ціноутворення для оцінювання діяльності центрів відповідальності [Електронний ресурс] / К. В. Шевчук – Режим доступу : www.nbu.gov.ua
5. Энтони А. Аткінсон. Управленческий учет / Энтони А. Аткінсон, Раджив Д. Банкер, Роберт С. Каплан, С. Марк Янг. – [3-е издание] ; пер. с англ. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2005. – 878 с.

УДК 657.37

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОСТІ ПО ЗЕРНОВІЙ ПРОДУКЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Пилявець В.М. – к.е.н., доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Ефективність підприємств аграрного сектора економіки значною мірою залежить від ефективної системи як зовнішнього так і внутрішнього управління, інформаційною базою якого є дані бухгалтерського обліку і фінансової звітності. Звітність сільськогосподарських підприємств – це система показників, що охоплює і характеризує результати їхньої виробничо-фінансової діяльності за певний період. У ній знаходять відображення дані оперативного, статистичного і бухгалтерського обліку.

Сільськогосподарські підприємства складають і подають фінансову, статистичну і податкову звітність та про відрахування до фондів на соціальні заходи, що зумовлює пристосування до їх вимог облікової політики підприємства

Внутрішня бухгалтерська звітність – це звітність, яка складається бухгалтером-аналітиком і подається як адміністрації підприємства, так і менеджерам всіх рівнів управління. Основною метою складання звітності є надання оперативної релевантної

Рис. 1. Структура звітності аграрних підприємств